

Elever med autism känner sig utanför

Elever med autismspektrumtillstånd känner sig mindre delaktiga i skolan jämfört med sina klasskamrater. Men när aktiviteter anpassas efter dem så deltar de med stort engagemang, visar Marita Falkmer i en avhandling.

TEXT BJÖRN ANDERSSON

Vilka är de mest allvarliga skillnaderna när det gäller delaktighet?

– Elever med autismspektrumtillstånd (AST) skattar sin delaktighet i skolan lägre jämfört de andra eleverna. Det som är mest allvarligt är att de oftare är mobbade, att de känner sig mindre omtyckta, mindre förstådda av sin lärare och oftare inte förstår sin lärare.

Men begreppet delaktig är komplext och har en aspekt av att man själv måste få välja. Även om en del elever skattar sin delaktighet lägre än sina klasskamrater så kanske de ändå deltar i aktiviteter i den utsträckning de vill.

Men vill man vara ensam?

– Det kanske är så att man i vissa situationer behöver vara ensam och göra sina egna grejer. Man måste ta med aspekten med den egna viljan och inte pressa på delaktighet som eleverna inte orkar med.

Hur kan man få elever med AST mer inkluderade i klasserna?

– Den frågeställningen ingår inte i den här avhandlingen. Men har man en elev med AST så måste man veta vad den eleven kan och förmår och så måste man tillhandahålla aktiviteter på den elevens nivå. Då kommer den eleven att utvecklas i sociala samspel och det kommer att vara positiva möten med klasskamrater och det ger positiva effekter även utanför klassrummet. Har man anpassade sociala sammanhang

MARIA JACOBSSON

MARITA FALKMER

Yrke: Specialpedagog med inriktning mot barn och ungdomar med autismspektrumtillstånd och forskare vid Högskolan i Jönköping. Är även associerad medarbetare vid Curtin University i Perth.

Aktuell med doktorsavhandlingen: *From Eye to Us – prerequisites for and levels of participation in mainstream school of persons with Autism Spectrum Conditions.*

så är elever med AST inte mindre engagerade än andra elever.

Vilka positiva resultat framgår i avhandlingen?

– Jag lät eleverna skatta sin delaktighet och så fick lärarna svara på vad de trodde att deras elever med AST hade svarat. Det visade att lärarna var väldigt bra på att ta de här elevernas perspektiv. Lärarna verkar vara duktiga på att sätta sig in hur eleverna med AST upplever sin skolsituation. Det man behöver titta mer på är i hur stor utsträckning man tar konsekvensen av den insikten när man arbetar i klassrummet. Det tittade jag bara lite grann på. Det fanns en korrelation i attitydsarbete i frågor när man tror att någon elev känner sig mobbad. Men jag fan inget samband i hur ofta man gjorde aktiviteter för att underlätta sociala relationer.

Vilket är det viktigaste resultatet i avhandlingen?

– Ett är att även om man har väldigt kapala elever i sitt klassrum så kan de ha svårigheter på väldigt grundläggande nivåer. Man kan till exempel ha svårt med känslainkänning och att tolka ansiktsuttryck.

– En annan viktig slutsats är att de här eleverna med AST känner sig mindre delaktiga grundskolan. Det antyder att vi måste jobba mer med att kartlägga delaktighet och att få fler i skolan att känna sig delaktiga. I krävs en del arbetet för att skapa sådana sociala miljöer.